

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
"КІЦМАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ "ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
(ПОВНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ)

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЮРИДИЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
Світлана СЛОБОДЯН
«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АГРАРНЕ ПРАВО

(ШИФР І НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 08 ПРАВО

(ШИФР І НАЗВА)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 081 ПРАВО

(ШИФР І НАЗВА СПЕЦІАЛЬНОСТІ)

ВІДДІЛЕННЯ: №2

(НАЗВА ВІДДІЛЕННЯ)

КІЦМАНЬ, 2024

Робоча програма Аграрне право для здобувачів фахової передвищої освіти
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 08 Право

за спеціальністю 081 Право

I семестр 2024-2025 н. р.

Розробник: Друцун Т.І., викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої
кваліфікаційної категорії, к.ю.н.

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від 29 " 08 " 2024 року

Методист [підпис] Микола КОРОЛЬ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджена на засіданні
предметної комісії юридичних та
економічних дисциплін

Протокол № 1 від "29" 08 2024 року

Голова циклової комісії [підпис] Юлія БІЛЯР

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	08 ПРАВО (шифр і назва) 081 ПРАВО (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
Розділів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 081 ПРАВО	Рік підготовки:	
Змістових розділів – 5		7-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувачів освіти - 4	Освітньо-професійний ступінь: <u>фаховий молодший бакалавр</u>	40 год.	
		Практичні, семінарські	
		34 год.	
		Лабораторні	
		- год.	
		Самостійна робота	
		46 год.	
		Індивідуальні завдання: -год.	
	Вид контролю: <i>залік</i>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основна **мета** навчальної дисципліни «Аграрне право» – оволодіння теорією і методологією аграрного права, вивчення законодавства у сфері виробничої та пов'язаної з нею сільськогосподарської діяльності під час використання земель сільськогосподарського призначення суб'єктами аграрного господарювання, формування навиків його застосування на практиці, вироблення у здобувачів нового якісного стану екологічного мислення, формування культури особистості, яка проявляється в її еколого-правовій свідомості, мисленні, поведінці та практичній діяльності.

Основним завданням вивчення даного курсу є:

- ознайомити здобувачів освіти із змістом правових інститутів аграрного права, об'єктивними закономірностями їх становлення і розвитку; сприяти глибокому засвоєнню правових категорій, передбачених аграрним законодавством;

- прищепити здобувач освіти уміння працювати з нормативно-правовими актами;
- здобувачам освіти набути навички практичного використання норм законодавства України у конкретній ситуації; залучити здобувачів освіти до активного обговорення теоретичних питань, навчити формулювати і чітко викладати свою думку, виявляти самостійність і творчий підхід до вирішення життєвих ситуацій; ознайомити здобувачів освіти із судовою практикою, роботою інших органів, що застосовують норми аграрного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти **повинен знати**:

- загальні положення, принципи і методи аграрного права;
- зміст норм аграрного законодавства;
- види і характеристики суб'єктів аграрного права;
- зміст і види аграрних правовідносин;
- механізм державного регулювання сільського господарства;
- правове регулювання виробничої та фінансової діяльності суб'єктів аграрного господарювання;
- організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села;
- види відповідальності працівників сільськогосподарських підприємств та інших суб'єктів аграрного права за порушення норм аграрного законодавства;
- правові засади використання земель в аграрному виробництві;
- правове регулювання використання природних ресурсів у аграрному секторі;
- правове забезпечення економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель;
- підстави, умови і порядок набуття і реалізації прав на землі;
- правове забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції. вміти:
- розкривати зміст норм аграрного законодавства і використовувати їх у своїй практичній роботі;
- аналізувати діючий порядок та умови виконання норм аграрного права;
- аналізувати діючий процес удосконалення еколого-економічного механізму управління землекористуванням, а також охороною та відтворенням природних на них ресурсів та їх об'єктів;
- розробляти засоби, спрямовані на вдосконалення системи екологоправових відносин природокористування в системі АПК;
- розробляти і впроваджувати засоби профілактики правопорушень аграрного законодавства;
- аналізувати основні нормативно-правові акти у сфері аграрного права, міжнародні норми і системи правового регулювання діяльності природокористувачів;
- складати цивільно-правові угоди щодо використання земельних ділянок, особливо земель сільськогосподарського призначення.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ I. Загальні положення аграрного права

Тема 1. Предмет, метод, система та принципи аграрного права

- 1.1. Аграрне право України як галузь права.
- 1.2. Формування аграрного права, сучасний стан та напрямки його подальшого розвитку
- 1.3. Предмет та методи аграрного права.
- 1.4. Принципи аграрного права.
- 1.5. Система аграрного права. Співвідношення аграрного права з іншими галузями права

Семінарське заняття

Тема 2. Джерела аграрного права

- 2.1. Поняття і види джерел аграрного права.
- 2.2. Зміст аграрного законодавства.
- 2.3. Правові форми актів аграрного законодавства.
- 2.4. Характерні ознаки аграрного законодавства. Конституція України – правова основа аграрного права. Закони – основні джерела аграрного права.
- 2.5. Правовий режим землі як головного засобу сільськогосподарського виробництва згідно Земельного кодексу України.
- 2.6. Підзаконні нормативні акти.
- 2.7. Внутрішньогосподарські локальні акти як окреме джерело аграрного права.

Тема 3. Аграрні правовідносини

- 3.1. Поняття і особливості аграрних правовідносин.
- 3.2. Види аграрних правовідносин. Характерні ознаки аграрних правовідносин.
- 3.3. Внутрішні аграрні правовідносини: їх сутність, суб'єкти і зміст.
- 3.4. Зовнішні аграрні правовідносини. Основні права і обов'язки суб'єктів аграрних правовідносин.
- 3.5. Зв'язок зовнішніх і внутрішніх аграрних правовідносин.

Семінарське заняття

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ II. Правовий статус суб'єктів аграрного права

Тема 4. Суб'єкти аграрного права

- 4.1. Поняття і види суб'єктів аграрного права.
- 4.2. Суб'єкти аграрного господарювання за юридичним статусом, формою власності, спеціальною правоздатністю та функціями, суб'єктним складом, способом утворення та формування статутного фонду та організаційно-правовою формою.
- 4.3. Ознаки суб'єктів аграрного права.
- 4.4. Основні кваліфікаційні ознаки сільськогосподарських кооперативів.
- 4.5. Особливості правосуб'єктності аграрних підприємств.
- 4.6. Створення і ліквідація суб'єктів аграрного господарювання.
- 4.7. Ініціативна, організаційна та легалізаційна стадії створення суб'єктів аграрного господарювання.
- 4.8. Способи реорганізації підприємств.
- 4.9. Умови припинення діяльності суб'єктів аграрного господарювання.

Семінарське заняття

Тема 5. Державне регулювання сільського господарства

- 5.1. Поняття і функції державного регулювання сільського господарства.
- 5.2. Цілі, основні завдання і напрями аграрної політики України.
- 5.3. Методи і форми регулятивно-управлінської діяльності державного регулювання сільського господарства.
- 5.4. Органи державного регулювання сільського господарства.
- 5.5. Правовий статус Міністерства аграрної політики України, Державного агентства земельних ресурсів України.
- 5.6. Органи державного контролю та інспекції в сільському господарстві.

Тема 6. Правовий статус господарських товариств в агропромисловому комплексі України

- 6.1. Поняття та загальна характеристика правового статусу господарських товариств в агропромисловому комплексі.
- 6.2. Правовий статус сільськогосподарських акціонерних товариств.
- 6.3. Правовий статус сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю.
- 6.4. Особливості припинення діяльності сільськогосподарських товариств.
- 6.5. Установчі документи і державна реєстрація господарських товариств.

Практичне заняття

Тема 7. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу, фермерських та особистих селянських господарств

- 7.1. Поняття та загальна характеристика правового статусу сільськогосподарського кооперативу.
- 7.2. Порядок створення та припинення його діяльності. Членство у сільськогосподарських кооперативах.
- 7.3. Правовий режим майна сільськогосподарського кооперативу.
- 7.4. Органи управління сільськогосподарського кооперативу.
- 7.5. Поняття та загальна характеристика правового статусу фермерських господарств.
- 7.6. Порядок створення та припинення його діяльності. Членство у сільськогосподарських кооперативах.
- 7.7. Земельні та майнові правовідносини у фермерському господарстві.
- 7.8. Правове забезпечення господарської діяльності фермерських господарств. Загальна характеристика особистого селянського господарства.
- 7.9. Правовий режим земель особистого селянського господарства. Правовий режим майна особистого селянського господарства.

Практичне заняття

Тема 8. Організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села

- 8.1. Поняття соціального розвитку села в сучасних умовах реформування аграрних відносин в Україні.
- 8.2. Правове забезпечення та регулювання підготовки кадрів для села та зайнятості сільського населення, розвитку житлово-комунального та дорожнього господарства на селі, а також культурно-побутового та спортивнооздоровчого обслуговування жителів сільської місцевості.

Тема 9. Правове забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції

- 9.1. Поняття та загальна характеристика правового забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції.
- 9.2. Державне регулювання відносин щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції.
- 9.3. Права та обов'язки виробників і продавців (постачальників) щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції.

Практичне заняття

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ ІІІ. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Тема 10. Правові засади використання земель в аграрному виробництві

- 10.1. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт правового регулювання. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.
- 10.2. Підстави та порядок виникнення прав на землі у сфері сільськогосподарського виробництва.
- 10.3. Право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення.
- 10.4. Суб'єкти права власності на землі сільськогосподарського призначення.
- 10.5. Правова природа земельної частки (паю).
- 10.6. Право користування землею. Право земельного сервітуту.
- 10.7. Поняття оренди земель сільськогосподарського призначення. Договір оренди земель, його юридична природа, зміст. Права та обов'язки орендарів та орендодавців. Оренда земельних паїв. Права та обов'язки власників і користувачів земель сільськогосподарського призначення.
- 10.8. Правове регулювання охорони земель.

Семінарське заняття

Тема 11. Правове забезпечення економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель

- 11.1. Загальна характеристика і зміст економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель.
- 11.2. Поняття грошової, нормативної та експертної оцінки землі. Правові засади плати за землю.
- 11.3. Поняття земельного податку, орендної плати за землю. Пільги щодо плати за землю.
- 11.4. Підстави притягнення до відповідальності за порушення законодавства про плату за землю.
- 11.5. Відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.

11.6. Перелік фізичних та юридичних осіб, які звільняються від відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.

Практичне заняття

Тема 12. Відповідальність за порушення аграрного законодавства

- 12.1. Поняття, види, об'єкти та суб'єкти відповідальності за порушення аграрного законодавства.
- 12.2. Поняття та процедура накладання дисциплінарної відповідальності осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві.
- 13.3. Зміст, суб'єкти та об'єкти матеріальної відповідальності за порушення аграрного законодавства.
- 14.4. Зміст та особливості майнової й адміністративної відповідальності за порушення аграрного законодавства.

Практичне заняття

Тема 13. Правове регулювання землеустрою

- 13.1. Поняття, призначення та система землеустрою.
- 13.2. Суб'єкти та об'єкти землеустрою.
- 13.3. Повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері землеустрою.
- 13.4. Організація та регулювання землеустрою.
- 13.5. Проведення землеустрою на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
- 13.6. Державний і самоврядний контроль за здійсненням землеустрою.

Семінарське заняття

Тема 14. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві

- 14.1. Поняття, принципи та види використання природних ресурсів у сільському господарстві.
- 14.2. Особливості використання вод і надр у сільському господарстві.
- 14.3. Правове регулювання використання тваринного світу в сільському господарстві.
- 14.4. Правове регулювання використання рослинного світу в сільському господарстві.
- 14.5. Правове регулювання лісокористування в сільському господарстві.

Семінарське заняття

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ IV. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ОКРЕМИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Тема 15. Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників

- 15.1. Державні аграрні підприємства як суб'єкти майнових прав.
- 15.2. Характеристика правового режиму майна державного сільськогосподарського підприємства.
- 15.3. Правовий режим основних, оборотних, пайових та інших фондів державного аграрного підприємства.
- 15.4. Права найманих працівників – членів трудового колективу державного (сільськогосподарського) підприємства на частку (пай, долю, акції) в основних засобах цього підприємства.
- 15.5. Порядок і умови визначення розміру та вартості (паю, частки, акції).

Практичне заняття

Тема 16. Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності аграрних товаровиробників

- 16.1. Поняття виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та її правове регулювання.
- 16.2. Зміст виробничо-господарських відносин у сфері сільського господарства.
- 16.3. Особливості виробничо-господарської діяльності аграрних підприємств.
- 16.4. Правове регулювання розвитку і ведення підсобних виробництв і промислів (переробка продукції, виготовлення товарів народного вжитку тощо).
- 16.5. Агропромисловий комплекс України – характеристика та тенденції зростання. Джерела, що регулюють виробничо-господарську діяльність в Україні.
- 16.7. Поняття і суть фінансової діяльності суб'єктів аграрного підприємництва.
- 16.8. Організаційно-правове забезпечення виконання фінансової діяльності суб'єктів аграрного підприємництва.
- 16.9. Поняття фінансової дисципліни та забезпечення її дотримання на аграрних підприємствах.
- 16.10. Особливості щодо кредитних відносин в аграрному секторі економіки.

Семінарське заняття

Тема 17. Правове регулювання рослинництва

- 17.1. Загальна характеристика правового регулювання галузі рослинництва.
- 17.2. Правова охорона прав на сорти рослин.
- 17.3. Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності на сорти рослин.

- 17.4. Особисте немайнове право авторства на сорт рослин.
- 17.5. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин. Майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин.
- 17.6. Об'єкти та суб'єкти насінництва та розсадництва. Право на виробництво та використання насіння і садивного матеріалу. Права та обов'язки виробників насіння і садивного матеріалу.
- 17.8. Захист рослин: поняття та законодавче регулювання. Основні вимоги щодо захисту рослин. Права підприємств, установ, організацій та громадян у сфері захисту рослин. Обов'язки підприємств, установ, організацій та громадян у сфері захисту рослин.

Семінарське заняття

Тема 18. Правове регулювання тваринництва

- 18.1. Загальна характеристика правового регулювання галузі тваринництва.
- 18.2. Поняття племінної справи та її законодавче регулювання.
- 18.3. Правові засади виробництва молока і м'яса.
- 18.4. Поняття бджільництва та його законодавче регулювання. Видача ветеринарно-санітарних паспортів, племінних свідоцтв (сертифікатів) і реєстрація пасік.
- 18.5. Рибне господарство: поняття та законодавче регулювання. Спеціальне використання риби, інших водних живих ресурсів і вимоги до продуктів лову.
- 18.6. Правове регулювання виробництва інших продуктів тваринництва.
- 18.7. Ветеринарна медицина: поняття та законодавче регулювання.

Семінарське заняття

Тема 19. Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників

- 19.1. Загальна характеристика та особливості договірних відносин в АПК.
- 19.2. Система договірних зв'язків в АПК.
- 19.3. Договори у сфері реалізації сільськогосподарської продукції.
- 19.4. Відповідальність у сфері публічних закупівель. Правове регулювання укладення та виконання угод про розподіл продукції.

Семінарське заняття

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ V. АГРАРНЕ ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Тема 20. Загальна характеристика аграрного права зарубіжних країн.

- 20.1. Поняття і джерела аграрного права зарубіжних країн.
- 20.2. Організаційно-правові форми сільськогосподарського виробництва у зарубіжних країнах. Сільськогосподарська кооперація за кордоном.
- 20.3. Правове регулювання сільськогосподарської оренди за кордоном.
- 20.4. Договірні відносини аграрних товаровиробників у зарубіжних країнах.
- 20.5. Особливості агропромислової інтеграції за кордоном.
- 20.6. Державна підтримка сільськогосподарського виробництва у зарубіжних країнах.
- 20.7. Кредитування сільськогосподарських підприємств.
- 20.8. Правове регулювання оподаткування сільськогосподарських товаровиробників за кордоном.

Семінарське заняття

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1												
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ I. Загальні положення аграрного права												
Тема 1. Предмет, метод, система та принципи аграрного права	8	2		2		4						
Тема 2. Джерела аграрного права	6	2		2		4						
Тема 3 . Аграрні правовідносини	6	2				2						
Разом за змістовим розділом I	20	6		4		10						
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ II. Правовий статус суб'єктів аграрного права												
Тема 4. Суб'єкти аграрного права	8	2		2		4						
Тема 5. Державне регулювання сільського господарства	6	2		2		2						
Тема 6. Правовий статус господарських товариств в агропромисловому комплексі України	6	2		2		2						
Тема 7. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу, фермерських та особистих селянських господарств	6	2		2		2						
Тема 8. Організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села	4	2				2						
Тема 9. Правове забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції	6	2		2		2						
Разом за змістовим розділом II	36	12		10		14						
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ III. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ												
Тема 10. Правові засади використання земель в аграрному виробництві	6	2		2		2						
Тема 11. Правове забезпечення економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель	6	2		2		2						
Тема 12. Відповідальність за порушення аграрного законодавства	6	2		2		2						
Тема 13. Правове регулювання землеустрою	4	2				2						
Тема 14. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві	6	2				2						
Разом за змістовим розділом III	28	12		8		10						
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ IV. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ОКРЕМИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ												
Тема 15. Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників	6	2		2		2						
Тема 16. Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності аграрних товаровиробників	6	2		2		4						
Тема 17. Правове регулювання рослинництва	4	2		2								

Тема 18. Правове регулювання тваринництва	4	2										
Тема 19. Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників	6	2		2		2						
Разом за змістовим розділом IV	26	8		8		8						
ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ V. АГРАРНЕ ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН												
Тема 20. Загальна характеристика аграрного права зарубіжних країн	10	2		4		4						
Разом за змістовим розділом V	10	2		4								
Усього годин	120	40		34		46	Усього годин					

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, метод, система та принципи аграрного права	2
2.	Джерела аграрного права	2
3.	Аграрні правовідносини	2
4.	Суб'єкти аграрного права	2
5.	Державне регулювання сільського господарства	2
6.	Правовий статус господарських товариств в агропромисловому комплексі України	2
7.	Правовий статус сільськогосподарського кооперативу, фермерських та особистих селянських господарств	2
8.	Організаційно-правове забезпечення соціального розвитку села	2
9.	Правове забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції	2
10.	Правові засади використання земель в аграрному виробництві	2
11.	Правове забезпечення економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель	2
12.	Відповідальність за порушення аграрного законодавства	2
13.	Правове регулювання землеустрою	2
14.	Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві	2
15.	Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників	2
16.	Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності аграрних товаровиробників	2
17.	Правове регулювання рослинництва	2
18.	Правове регулювання тваринництва	2
19.	Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників	2
20.	Загальна характеристика аграрного права зарубіжних країн	2
	Разом	40

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Аграрне право як самостійна галузь права <i>(семінарське заняття)</i>	2
2.	Правове регулювання реформування аграрних відносин <i>(семінарське заняття)</i>	2
3.	Суб'єкти аграрних правовідносин <i>(семінарське заняття)</i>	2
4.	Правові засади державної регулятивної діяльності в сільському господарстві <i>(семінарське заняття)</i>	2
5.	Поняття та загальна характеристика правового статусу господарських товариств	2
6.	Правовий статус сільськогосподарського кооперативу	2
7.	Правові механізми забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції в Україні	2
8.	Правове регулювання використання земель в аграрному виробництві	2
9.	Стимулювання раціонального використання та охорони земель <i>(семінарське заняття)</i>	2
10.	Поняття відповідальності за порушення аграрного законодавства	2
11.	Правові форми використання природних ресурсів у сільському господарстві <i>(семінарське заняття)</i>	2
12.	Правовий режим аграрних підприємств	2
13.	Юридичні засади зайняття рослинництвом у сільському господарстві <i>(семінарське заняття)</i>	2
14.	Правове регулювання галузі тваринництва	2
15.	Аграрно-договірні правовідносини	2
16.	Джерела аграрного права зарубіжних країн <i>(семінарське заняття)</i>	2
17.	Правове становище сільськогосподарських підприємств в зарубіжних країнах <i>(семінарське заняття)</i>	2
	Разом	34

7. Самостійна робота

№ з/п	Перелік тем та питань	Кількість годин
1.	Формування аграрного права, сучасний стан та напрямки його подальшого розвитку	4
2.	Джерела аграрного права 2.1. Характерні ознаки аграрного законодавства. Конституція України – правова основа аграрного права. Закони – основні джерела аграрного права. 2.2. Правовий режим землі як головного засобу сільськогосподарського виробництва згідно Земельного кодексу України. 2.3. Внутрішньогосподарські локальні акти як окреме джерело аграрного права.	4
3.	Аграрні правовідносини 3.1. Основні права і обов'язки суб'єктів аграрних правовідносин. 3.2. Зв'язок зовнішніх і внутрішніх аграрних правовідносин.	2
4.	Суб'єкти аграрного права 4.1. Особливості правосуб'єктності аграрних підприємств. 4.2. Створення і ліквідація суб'єктів аграрного господарювання. 4.3. Ініціативна, організаційна та легалізаційна стадії створення суб'єктів аграрного господарювання. 4.4. Способи реорганізації підприємств. 4.5. Умови припинення діяльності суб'єктів аграрного господарювання.	4
5.	Органи державного контролю та інспекції в сільському господарстві.	2

6.	Правовий статус господарських товариств в агропромисловому комплексі України 6.1. Особливості припинення діяльності сільськогосподарських товариств. 6.2. Установчі документи і державна реєстрація господарських товариств.	2
7.	Правовий статус сільськогосподарського кооперативу, фермерських та особистих селянських господарств 7.1. Правове забезпечення господарської діяльності фермерських господарств. Загальна характеристика особистого селянського господарства. 7.2. Правовий режим земель особистого селянського господарства. Правовий режим майна особистого селянського господарства.	2
8.	Правове забезпечення культурно-побутового та спортивнооздоровчого обслуговування жителів сільської місцевості.	2
9.	Права та обов'язки виробників і продавців (постачальників) щодо забезпечення якості та безпеки сільськогосподарської продукції.	2
10.	Поняття оренди земель сільськогосподарського призначення. Договір оренди земель, його юридична природа, зміст. Права та обов'язки орендарів та орендодавців. Оренда земельних паїв. Права та обов'язки власників і користувачів земель сільськогосподарського призначення.	2
11.	Правове забезпечення економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель 11.1. Відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва. 11.2. Перелік фізичних та юридичних осіб, які звільняються від відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.	2
12.	Зміст та особливості майнової й адміністративної відповідальності за порушення аграрного законодавства.	2
13.	Правове регулювання землеустрою 13.1. Проведення землеустрою на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. 13.2. Державний і самоврядний контроль за здійсненням землеустрою.	2
14.	Правове регулювання лісокористування в сільському господарстві.	2
15.	Порядок і умови визначення розміру та вартості (паю, частки, акції).	2
16.	Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності аграрних товаровиробників 16.1. Поняття і суть фінансової діяльності суб'єктів аграрного підприємництва. 16.2. Організаційно-правове забезпечення виконання фінансової діяльності суб'єктів аграрного підприємництва. 16.3. Поняття фінансової дисципліни та забезпечення її дотримання на аграрних підприємствах. 16.4. Особливості щодо кредитних відносин в аграрному секторі економіки.	4
17.	Відповідальність у сфері публічних закупівель. Правове регулювання укладення та виконання угод про розподіл продукції.	2
18.	Загальна характеристика аграрного права зарубіжних країн. 20.1. Правове регулювання сільськогосподарської оренди за кордоном. 20.2. Договірні відносини аграрних товаровиробників у зарубіжних країнах. 20.3. Особливості агропромислової інтеграції за кордоном. 20.4. Державна підтримка сільськогосподарського виробництва у зарубіжних країнах. 20.5. Кредитування сільськогосподарських підприємств. 20.6. Правове регулювання оподаткування сільськогосподарських товаровиробників за кордоном.	4
	Разом	46

8. Індивідуальні завдання

Написання рефератів, есе; складання кросвордів, тестів; створення презентацій та одну із тем лекційного чи семінарського заняття.

9. Методи навчання

Під час викладання лекційного матеріалу: лекція, повідомлення та засвоєння нових знань, розповідь, бесіда, проблемний виклад; зображення схем на дошці і на плакатах; демонстрація наявних макетів і моделей; демонстрація відео фрагментів, мультимедійний супровід лекційного матеріалу.

Під час проведення практичних занять: практична робота здобувачів освіти, вправи, імітаційно-ігровий метод, експеримент, дослідна робота, конструювання.

Під час проведення семінарського заняття: доповідь, бесіда, диспут, рецензування та обговорення рефератів, «мозковий штурм».

Під час лекційного курсу застосовується роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали, схеми, презентації.

На практичних заняттях:

- методичні вказівки для виконання практичних робіт;
- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у здобувачів освіти системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань.

На лекції – розповідь, бесіда, демонстрування.

На практичних заняттях – пояснення, робота біля дошки, розв'язування задач, робота з індивідуальними завданнями, робота з нормативними довідниками, демонстрування.

На семінарських заняттях – питання для дискусій, доповіді, обговорення, диспути.

10. Методи контролю

Лекція: тестування, вибіркове усне опитування перед початком занять, фронтальне опитування за картками (5-10 хв.), фронтальна перевірка домашнього завдання, письмове опитування (розв'язування індивідуальних завдань), письмова контрольна робота.

Практичне заняття: письмове опитування, комбіноване опитування, усне опитування, тестування, взаємоконтроль, співбесіда.

Семінарське заняття: усне опитування, взаємоконтроль, рецензування та обговорення рефератів.

Самостійна робота: перевірка конспектів лекцій (тези), перевірка рефератів за запропонованими викладачем питаннями нового матеріалу, індивідуальна співбесіда, проведення навчальних конкурсів, олімпіад на краще знання навчальної дисципліни, кращого із спеціальності.

Поточний контроль знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни проводиться в письмовій та усній формі. Контрольні завдання за темами містять теоретичні питання, тестові завдання та практичні завдання.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів; усних відповідей, тестування;
- з практичних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань;
- за індивідуальним завданням – за допомогою перевірки завдання чи захисту письмової роботи.

Підсумковий контроль знань відбувається у вигляді комплексної контрольної роботи (ККР).

Поточний контроль здійснюється у формі оцінювання виступів на семінарських заняттях, рефератів та есе. Проводиться опитування у формі самостійної роботи, тестових завдань. Підсумкова форма контролю – залік.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	

Національна шкала оцінювання

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Приклад за виконання курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до	до	до	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

- при викладенні нового матеріалу – лекції, презентації, аудіо/відео- матеріали;
- для контролю знань, вмінь здобувачів – тести та практичні завдання з дисципліни;
- для індивідуальної роботи – робочі зошити для практичних занять, рекомендації щодо вивчення питань самостійної роботи здобувачів;
- Навчальна типова програма дисципліни;
- Робоча навчальна програма дисципліни (схвалена методичною радою коледжу);
- Програми навчальної, технологічної і професійної практик;
- Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо;
- Повні конспекти лекцій з дисципліни (розглянуті та схвалені на засіданнях ЦК);
- Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань, з дисципліни, завдань для обов'язкових контрольних робіт;
- Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- Завдання на курсові та дипломні проекти;
- Тести, контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять, завдання для диференційованих заліків (розглянуті та схвалені на засіданнях ЦК);
- Питання до заліку (розглянуті та схвалені на засіданнях ЦК);
- Методичні рекомендації, розробки викладача;
- Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу здобувачів освіти;
- Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання;
- Інші матеріали.

13. Рекомендована література

Базова

1. Аграрне право : підручник. За заг. ред. Статівки А. М. Харків : Право, 2018. 412 с.
2. Аграрне право України: підручник / за заг. ред. В. М. Єрмоленка. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 608 с.
3. Аграрне право України: підруч. За заг. ред. В. М. Єрмоленка. К.: Юрінком Інтер, 2010. 608 с.
4. Аграрне право України : навч. посіб. За ред.: Т. Є. Харитонової, І. І. Каракаша. Одеса : Юрид. літ., 2017. 434 с.
5. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні : колективна монографія. Одеса : Гельветика, 2018. 722 с.
6. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. Харків : Право, 2019 Т. 16 : Земельне та аграрне право / гол. редкол. М. В. Шульга. 2019. 696 с.
7. Кравець Н. Щодо поняття та системи принципів аграрного права. Підприємництво, господарство і право. 2013. N 6. С. 50-53.
8. Савельєва О.М. Правове регулювання відносин в агросфері : монографія. Харків : Мадрид, 2017. 207 с.
9. Савельєва О.М. Сучасні підходи до визначення предмета аграрного права України. Вісник Національного університету Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право. 2013. № 4. С. 341-351.
10. Титова Н. И. Продовольственная проблема: земля, труд (правовые аспекты): монография. Львов: Выща школа, 1989. 184 с.
11. Уркевич В. Ю. Проблеми теорії аграрних правовідносин: монографія. Харків: Харків юрид., 2007. 496 с.
12. Чабаненко М. М. Методи правового регулювання аграрних відносин: монографія. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 172 с.

13. Чабаненко М. М. Становлення та розвиток системи аграрного права України: монографія. Дніпропетровськ: Грані, 2015. 298 с.

Додаткова:

1. Гафурова О.В. Сільськогосподарські виробничі кооперативи: права та обов'язки членів: монографія. Київ: МАУП, 2006. 200 с.
2. Дударенко В. В. Агрохолдинги у механізмі правового забезпечення продовольчої безпеки України. Часопис Київського університету права. 2017. N 3. С. 233-238.
3. Єрмоленко В. М. Майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств: теорія, законодавство, практика: монографія. Київ: Магістр-XXI сторіччя, 2005. 304 с.
4. Правові проблеми публічно-приватного партнерства в аграрних і земельних відносинах : монографія. Відп. ред.: В. І. Семчик, П. Ф. Кулинич. Київ : Наук. думка, 2015. 196 с.
5. Уркевич В. Ю. Становлення сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкової економіки України: деякі правові аспекти: монографія. Харків: Одиссей, 2004. 120 с.
6. Білоголовий Я. Чи може фермерське господарство придбати земельну ділянку для ОСГ? *АгроПро*. 2018. N 21. С. 19
7. Гузеват М. О. Міжнародний досвід організації діяльності фермерського господарства. Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку : зб. матеріалів XV Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Ліра-К, 2014. С. 70-72 .
8. Гузеват М. О. Цивільно-правові форми організації і діяльності фермерського господарства : дис. ... канд. юрид. наук. Харків. 2012. 213 с.
9. Даугуль В. Землі фермерських господарств: старі проблеми та нові перспективи. *Землевпорядний вісник*. 2019. N 7. С. 52-57
10. Косован А. Земельна ділянка фермерського господарства у постійному користуванні його засновників. Як не втратити право на неї? *Землевпорядний вісник*. 2019. N 7. С. 49-51
11. Кулинич П. Ф. Сімейні фермерські господарства у виробничій інфраструктурі сільських територій України: правові проблеми створення та діяльності. Актуальні проблеми екологічних, земельних та аграрних правовідносин: теоретико-методологічні й прикладні аспекти : матеріали "кругл. столу" (Харків, 5 груд. 2014 р.). Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2014. С. 47-50.
12. Шульга М.В., Жушман В.П., Кулинич П.Ф., Уркевич В.Ю. Фермерське господарство: правові засади створення, функціонування та припинення : навчально-практичний посібник. За заг. ред.. М.В. Шульги. Х.: ТОВ «Одиссей». 2004. 464 с.

Інформаційні вебресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <https://www.president.gov.ua> – Офіційне інтернет-представництво Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Офіційний портал Кабінету Міністрів України.
4. <https://agro.me.gov.ua/ua> – Інформаційно-аналітичний портал АПК України.
5. <http://www.dzk.gov.ua> – Сайт Центру державного земельного кадастру.
6. <http://www.zemres.com> – Сайт землевпорядників України.
7. <http://www.zemli.com.ua> – Земли.com.ua: портал земельних вопрсов.
8. <http://www.pravoua.com.ua> – Офіційний сайт журналу «Право України».
9. <http://lib.rada.gov.ua> – Сайт бібліотеки Верховної Ради України.
10. <http://www.nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

Нормативна:

1. Декларація про державний суверенітет України: Декларація Верховної Ради Української РСР від 16.07.1990 р. № 55-XII.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року.
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року.
6. Кодекс про адміністративні правопорушення України від 07 грудня 1984 року.
7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року.
8. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року.
9. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року.
10. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року.
11. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року.
12. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року.
13. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року.
14. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року.
15. Гірничий закон України : Закон України від 06.10.1999 р. № 1127.

16. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України 25.06.1991 р. № 1264.
17. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 р. № 161.
18. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 р. № 962.
19. Про державний контроль за використанням та охороною земель : Закон України від 19.06.2003 р. № 963.
20. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576.
21. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514.
22. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 р. № 973.
23. Про колективне сільськогосподарське підприємство : Закон України від 14.02.1992 р. № 2114.
24. Про кооперацію : Закон України від 10.07.2003 р. № 1087.
25. Про захист конституційних прав громадян на землю : Закон України 20.01.2005 р. № 2375.
26. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15.05.2003 р. № 755.
27. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 р. № 2343.
28. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17.07.1997 р. № 469.
29. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15.05.2003 р. № 742.
30. Про приватизацію державного майна : Закон України 04.03.1992 р. № 2163.
31. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922.
32. Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі : Закон України від 10.07.1996 р. № 290.
33. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв) : Закон України від 05.06.2003 р. № 89.
34. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції : Закон України від 25.06.2009 р. № 1561.
35. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959.
36. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480.
37. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 04.07.2000 р. № 37.
38. Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру : Закон України від 17.06.1999 р. № 758.
39. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів : Закон України від 19.12.1995 р. № 481.
40. Про вивіз (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину : Закон України від 07.05.1996 р. № 180.
41. Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур : Закон України від 10.09.1999 р. № 1033.
42. Про встановлення тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини : Закон України від 30.11.2006 р. № 404.
43. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві : Закон України від 17.10.1990 р. № 400 (з відповідними змінами).
44. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції : Закон України від 25.06.2009 р. № 1561.
45. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105.
46. Про споживчу кооперацію : Закон України від 10.04.1992 р. № 2265.
47. Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції : Закон України від 17.07.1997 р. № 468.
48. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16.12.1997 р. № 723.
49. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1877.
50. Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України : Закон України від 05.10.2006 р. № 229.
51. Про сільськогосподарський перепис : Закон України від 23.09.2008 р. № 575.
52. Про насіння і садивний матеріал : Закон України від 26.12.2002 р. № 411.
53. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1993 р. № 3116.
54. Про карантин рослин : Закон України від 30.06.1993 р. № 3348.
55. Про пестициди і агрохімікати : Закон України від 02.03.1995 р. № 86.
56. Про мисливське господарство та полювання : Закон України від 22.02.2000 р. № 1478.
57. Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15.12.1993 р. № 3691.
58. Про ветеринарну медицину : Закон України від 25.06.1992 р. № 2498.
59. Про ідентифікацію та реєстрацію тварин : Закон України від 04.06.2009 р. № 1445.
60. Про бджільництво : Закон України від 22.02.2000 р. № 1492.
61. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них : Закон України від 06.02.2003 р. № 486.
62. Про рибне господарство, промислове рибацтво та охорону водних біоресурсів : Закон України від 08.07.2011 р. № 3677.
63. Про виноград та виноградне вино : Закон України від 16.06.2005 р. № 2662.
64. Про молоко та молочні продукти : Закон України від 24.06.2004 р. № 1870.
65. Про угоди про розподіл продукції : Закон України від 14.09.1999 р. № 1039.
66. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664.

67. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини : Закон України від 03.09.2013 р. № 425.
68. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектору економіки : Указ Президента України від 03.12.1999 р. № 1529.
69. Про заходи щодо розвитку кооперативного руху та посилення його ролі в реформуванні економіки України на ринкових засадах: Указ Президента України від 19.12.2000 р. № 1348.
70. Про Основні засади розвитку соціальної сфери села : Указ Президента України від 20.12.2000 р. № 1356.
71. Про заходи щодо забезпечення захисту майнових прав селян в процесі реформування аграрного сектору економіки : Указ Президента України від від 29.01.2001 р. № 62.
72. Про додаткові заходи щодо дальшого розвитку лізингу в аграрному секторі економіки : Указ Президента України від 23.02.2001 р. № 111.
73. Про невідкладні заходи щодо забезпечення стабільної епізоотичної ситуації в Україні : Указ Президента України від 22.03.2001 р. № 192.
74. Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян-власників земельних ділянок та земельних часток (паїв) : Указ Президента України від 02.02.2002 р. № 92.
75. Про додаткові заходи щодо вирішення соціальних проблем на селі та дальшого розвитку аграрного сектору економіки : Указ Президента України від 21.02.2002 р. № 170.
76. Про першочергові заходи щодо підтримки розвитку соціальної сфери села : Указ Президента України від 15.07.2002 р. № 640.
77. Про заходи щодо прискорення розвитку аграрного ринку : Указ Президента України від 08.08.2002 р. № 694.
78. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12.2010 р. № 1085.
79. Про Державне агентство земельних ресурсів України : Указ Президента України 08.04.2011 р. № 445.
80. Про Державну інспекцію сільського господарства України: Указ Президента України 13.04.2011 р. № 459.
81. Про Міністерство аграрної політики та продовольства України: Указ Президента від 23.04.2011 р. № 500.